Székesfehérvár, 1909. XVI. évfolyam, 9. szám. Kedd, január 19.

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak: I évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor. Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő: BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este. Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1. Egyes számok kaphatók: a dohánytőzsdékben.

Prohászka Ottokár dr. megyéspüspök szózata a messinai szerencsétlenség ügyében.

Kalabria s Sicilia most a halál országa s a nyomor tanyája. Tizezrenként veszett el ott ember, hullt porba oltár s otthon egyaránt. Városok, községek, paloták s templomok romokban hevernek tele holtakkal s sebesültekkel, kiknek száma meghaladja a 200,000-ret. Ilyen katasztrófa páratlanul áll az újkorban.

De amilyen borzalmas ez istenlátogatás, oly tiszteletreméltó az a részvét, mely a világ minden részében jelentkezik. — Elsősorban Olaszország segélyzi minden rendelkezésre álló eszközzel a szerencsétleneket. Önkéntes segélycsapatok sietnek a katasztrófa szinhelyére, mentenek, segitenek, rendet tartanak, sőt áldozatkészségükben a holtak katakombái fölött ők maguk is elesnek részint az omló falaktól agyonzuzva, részint harcban az emberi hiénák ellen.

De nemcsak Olaszországnak szive dobbant meg a fájdalomtól, hanem részvétre gerjedt az egész világ. Becsületére válik a keresztény kulturának, hogy a felebaráti szeretet s a szolidaritás érzete megmozgatta s meginditotta sorba a népeket s államokat s valamennyit — Olaszország nagy szenvedésének enyhitésére buzditotta.

Fölséges példát adott e részben Szentséges Atyánk, ki a legnagyobb áldozatokkal iparkodott enyhiteni az életben maradottak inségét s atyai fájdalmának s aggódó szeretetének azzal is adott kifejezést, hogy január 3-án, vasárnap, Róma összes templomaiban gyászistiszteletet tartatott az elhunytakért, háromszáz sebesültet pedig a Vatikán kórházában akar ápoltatni. — Példát adott nekünk szeretett királyunk, akinek nyomában s intenciói szerint most megmozdul az egész ország, mert érezzük, hogy a könyörület s irgalom e vigasztaló versenyéből ki nem maradhatunk mi sem s a fölséges példák arra kényszeritenek, hogy tőlünk telhetőleg vegyünk részt a segélyakcióban.

Szükség van ott ránk is, szükség van az utolsó fillérre is!

Ahol a rombolás a földalatti erők rémes hatalmával lépett föl, — ahol városok, falvak egy-két perc alatt pusztultak el, ott szenvedésből, bajból, kinból annyi van, hogy a koldus is jót tehet. Ember, intézmények, kultura, egyház ránk szegzik esdő tekintetüket, felénk nyujtják aszott kezüket; mert nemcsak ember s otthon pusztult el ott, hanem iskola, templom, szeminárium, kórház is romba dőlt s igy nemcsak kenyerük nincs az életben maradottaknak, hanem a vallás vigaszait is nélkülözik s érdekük nemcsak az, hogy kenyerük legyen, hanem az is, hogy ez intézményeik ismét lábra álljanak, — templomaik, iskoláik, kórházaik, szemináriumaik fölépittessenek. — Mi, kik nemcsak kenyeret adunk, hanem a lelket is szeretjük, fölfogjuk ezt a kettős nagy érdeket s ezek gyámolitására ajánljuk föl adományainkat.

Mivel tudom, hogy a t. papság osztja ez érzelmeimet, s minden lehetőt megtesz, hogy a hiveket is hathatós segélyezésre ösztönözze, elrendelem, hogy január hó 24-ikén figyelmeztessék hiveiket az irgalom e szent kötelességére s vagy annak a vasárnapnak vagy a következőnek — amint jobbnak tartják — perselygyüjtését szánják oda a szerencsétlen olaszoknak. Az összeget küldjék föl azonnal az egyházmegyei hivatalnak, hogy gyorsan juttathassuk adományainkat oda, ahol azokra ugyancsak nagy szükség van.

Az én Szokrátesz kutyám.

— A „*Fejérmegyei Napló*" tárcája. —

Az én Szokrátesz kutyám okosabb és jobb volt, mint sok embertársam. Volt kedélye és tapintata. Az élvezetekben mértéket tartott, kollegáival való érintkezésében pedig tartózkodást és igen jó modort árult el. Sohasem feledkezett meg azokról, a kik neki valami szivességet tettek, a családi boldogság és háziasság iránt való érzéke pedig határozottan megható volt. Pedig a mi ezt a két utóbbit illeti, én csak igen szüken elégithettem ki a kivánságát, mert, a mint tudják, agglegény vagyok . . . Legjobban érezte magát a szobában. Vendéglőben kellemtlen ábrázatot öltött, az utazást pedig határozottan gyülölte. Ha bőröndöt látott, megugatta.

Legkiválóbb előnye az okosság volt, a mely részben valamennyi fajbeli kollégáját fölülmulta, a mi nem is csekélység, ha meggondolja az ember, hogy a kutyák általában és különben is nagyon okos állatok. Az éles esze után neveztem el Szokrátesznek. Ha lehet hinni a lélekvándorlásban, akkor az én Szokrátesz barátom négylábu korszaka előtt föltétlenül mint tudós vagy tanár barangolt a világon. Sőt komoly természete, állhatatossága és türelmessége valósággal bürokratikus multra enged következtetést. De nem akarok nagyon is messzire menni a hipotézisekben, miután bizonyitékokkal nem állhatok elő

Szokrátesz volt az én társalkodóm, barátom és kisérőm, magányos életemnek társa s volt olyan nap, hogy mással nem is beszéltem, csak vele. Hogy megértett, a felől teljesen nyugodt vagyok. Ő nem volt olyan sablónos kutya, a kit le lehetett kenyerezni azzal, hogy az ember a sablónos kutya-barátok példájára hizelgő szókkal halmozta el, nevén szólitotta s megsimogatta a szőrét. Azt hiszem, ha igy bántam volna Sokrátesszel, ő egyszerüen kinevetett volna. Igaz ugyan, hogy közfelfogás szerint az állatok nem tudnak nevetni, mert a nevetés emberi privilégium, mindamellett a kifejlett arcjátéku állatoknál azt tapasztaljuk, hogy azt, a mit mi nevetéssel fejezünk ki, a szellemi fölényt, azt ők szintén ki tudják fejezni, ha más módon is.

Ha például bajom volt a kiadómmal — s nekem mindig volt bajom a kiadóval, — Szokrátesz megnyugtatott egy szemhunyoritással, amely ezt fejezte ki: Ne törődjél vele! Minden ember életében vannak kellemetlen pillanatok. Ha a tiszteletdijak csak gyéren jöttek s én aggodalomba estem a jövő miatt, Szokrátesz (aki mindig a zöld bársonypamlagon hevert, ha dolgoztam), okos, rezignált tekintetet vetett rám, mintha csak azt mondta volna: Hát ezentul majd összehuzzuk magunkat.

Igazán, kegyetlenség volt a sorstól, hogy ettől az okos állattól is megtagadta a beszélő képességet. Ha ránéztem, mindig ugy éreztem, hogy tudom, mit gondol a kutyám. Ha például esténként a megszokott órában nem hagytam fő az irással, Szokrátesz leugrott a pamlagról és ásitani kezdett. Ez annyit jelentett, hogy: mára elég volt az irásból.

Értettük egymást. Együtt örültünk és együtt szomorkodtunk. Karácsonykor, — milyen szomoru az agglegény karácsonya, — nemcsak tőlem kapott ajándékot, hanem barátaimtól is, akik zárkózott jelleme dacára is nagyon szerették Szokrátesztt. Néhány ismerős család gyakran megis hivta Szokrátesztt, aki azonban semmiféle gyönyörüséget sem talált a vendégeskedésben. Ha elhagytuk a házat, lecsüggesztette a füleit és a farkát mintha azt mondta volna: Milyen unalmas volt is ez! Ő maga azonban szivesen látott vendégeket minálunk.

A zenét nem szerette. L barátom nagy boszuságára, a ki valahányszor hozzám jött, mindig a készülő operéjából játszott részleteket a zongorámon. Szokrátesz ilyenkor minden kedvét elvesztette. Arról nem is szólok, hogy milyen hasznos szolgálatokat végzett a háztartásomban, mert ezt más tanult kutyák is megcselekszik. Reggel odahozta ágyamhoz a papucsot és a pipámat, a kölcsönkönyvtárba és a borbélyért is mindig őt küldtem, sőt a szórakozottságom mellett igazán megbecsülhetetlen volt ez a kutya.

SÖVEGJÁRTÓ JÁNOS
VASZON, ASZTALNEMŰ ÉS ÁGYNEMŰEK ÁRUHÁZA, SZÉKESFEHÉRVÁR,
BARÁTOK ÉPÜLETE, AZELŐTT ÖZV. HANEL ANTALNÉ-FÉLE ÜZLETHELYISÉG.

Mai lapunk 4 oldal.

00000035

A tüdővész ellen.

Annak a nagyarányu mozgalomnak, a mely városunk és megyénk közönségét a tüdővész elleni harcba beállitotta, nem szabad pihennie. Kicsinyt és nagyot egyesitenünk kell ebben a küzdelemben. Ezért közöljük szivesen a Védőegyesület vezetőinek felhivását a közönséghez, a mely a következőket irja:

Székesfehérvárott a Pirosalma-utcában megindult a tüdőbajosokat gondozó intézet munkássága, mely a védő egyesület irányitásával Székesfehérvár és Fejérvármegye szegénysorsu betegjeit segélyezi, hogy ezáltal az egészségeset a tuberkulózis ragályozó veszedelmétől megóvja. A gondozó intézet hivatását, betöltendő munkakörét megirtuk helyi lapjainkban.

A nagy akció, mely a gondozó intézetre várakozik, mindnyájunk életének megóvása érdekéből az egész társadalomtól várja a segitő kezet. A tuberkulózis ragadós betegség, amely, mint a bibliában az öldöklő angyal, emberről emberre száll és minden élőt elpusztit, ha nem követjük a védekezés tanitásait. Ez a védekezés nagy anyagi tőkét igényel, mert csakis minden ember filléreiből, minden társadalmi intézmény adományából lehet megteremteni a siker oltalmát, mely az öldöklő betegségtől életünket megvédi.

Fejérmegye és Székesfehérvár pénzintézetei évenkint szokták a jótékony cél igényeit gyámolitani. Nemesebb cél, nagyobb feladat ez idő szerint nincs a társadalmi életben, mint a tuberkulózis erejének megtörése. Ennek érdekéből keresi meg kérő szóval a mi védőegyesületünk Székesfehérvár és Fejérvármegye minden pénzintézetét, hogy az életet menteni akaró törekvést évenkint anyagi segélyben részesiteni sziveskedjék.

A tuberkulózis, amely minden osztályon végig sujt, nagy csapással pusztitja a munkásokat, és minden évben óriási összegre megy annak a veszteségnek pénzbeli értéke, mely a munkaerő fogyásával csak városunkban és vármegyénkben is a munkaadóra nehezedik. Magyarországon évenkint átlag 70,000 embert dönt sirba a tuberkulózis. Ha tekintetbe vesszük, hogy leginkább a fiatal és keresetképes korból szedi áldozatait és ha egy embernek évi keresetét minimális értékben 600 koronára számitjuk, úgy nemzetgazdasági szempontból óriási a kár, mely a tuberkulózis halottjai által; továbbá az ápolási és gyógykezelési dijak figyelembe vételével Magyarországot sujtja minden évben. Sok millióra megy az elveszett munkaképesség pénzértéke, melyből a mi szűkebb hazánk is bőven kiveszi részét, hiszen Fejérvármegyében 700, Székesfehérvárott 150 halottja van évenkint a tuberkulózisnak, a beteg, tehát tovább fertőző egyének száma pedig legalább is tizszer annyi.

A gondozó intézet elsősorban a szegény néposztályért működik, tehat a munkás megvédésével a munkaadónak is tesz hasznos szolgálatot, mert a munkaerőt a pusztulástól, a további ragályozás veszedelmétől megóvja.

De nem kevésbé szolgálja az életbiztositó intézetek érdekeit is, mert a fertőzés csökkentése, bántalom nagy kiterjedésének korlátozása a biztositandó egyének egészségi állapotát kedvezőbbé, a biztositó intézet anyagi veszélyét pedig kisebb arányúvá teszi.

A mondottak figyelembévételével az ipar és gyárvállalatokat, munkástelepeket, életbiztositó intézeteket szintén megkeresi kérő szóval a mi védőegyesületünk, hogy a munkás és az egész társadalom életét menteni akaró törekvést anyagi segélyben részesiteni sziveskedjék.

Kérésünk ismétlése mellett tisztelettel vagyunk

Székesfehérvár, 1909. január hó.

Dr. Lauschmann Gyula, titkár — **Gróf Cziráky Antal,** elnök.

Nem engedte meg, hogy el ne huzzam ajtómról a kulcsot s hogy el ne oltsam a lámpát, a mikor elmegyek hazulról. Én bizony százszor is elfeledtem volna, de ő minden alkalommal figyelmeztetett. Ismerte minden szokásomat s tudta többek között azt is, hogy lefekvés után egy darabik olvasni szoktam az ágyban. Ha nem vettem kezembe a könyvet, Szokrátesz nyugtalanul kezdett szaladgálni a szebában. Sokszor igazán fáradt voltam és egz csöpp kedvet sem éreztem az olvasáshoz. Mindamellett kezembe kellett vennem a könyvet, hogy Szokráteszt megnyugtassam.

Szegény Szokrátesz! Miért is kellett oly korán elvesztenem! Egy napon hugom, a ki a vidéken lakott, meglátogatott Berlinben. Sok éve nem láttuk egymást és Szokrátesz nem ismette hugomat. De mint mondottam élénk érzéke volt a családi kötelékek iránt s minden tartózkodó volta mellett is hugom iránt a legszeretetreméltóbban viselkedett s minthogy hugom is szereti az állatokat mindjárt az első napon összebarátkoztak. A második napon Szokrátesz hagyományos szokása és hajlama ellené elkisérte hugomat sétájára, a város zajos népes utcáin keresztül. A leipzigerstrassen, a hol három lóvasuti sinpár keresztezi egymást, szegény Szokráteszt elérte a végzets. Szegény pára nem tudta, hogy milyen veszedelem az, ha az emberi lóvasuti és egyéb kocsik közé keveredik, mert hiszen ó sohanem járt a népes utcákon s hugom egyszer csak azt látta, hogy Szokráteszt egyszerre három oldalról fenyegeti a veszedelem. Szólitani akarta, de nem jutott eszébe a neve, annyira megijedt ő maga is. Nagy zavarában csak arra emlékezett, hogy kutyámnak görög neve van.

— Arisztotelesz, Demoszthenesz, Praxitelesz! kiáltotta, de az igazi név nem jutott az ajakára, a lóvasuti kocsik eldübörögtek s a katasztrófa megtörtént.

Szokrátesz helye üres. Nem vettem más kutyát, mert meggyőződésem, hogy ő pótolhatatlan s „mását e földön nem látom soha!"

Schönthan Pál.

UJDONSÁGOK.

Farsangi programm:

Jan. 25-én a Vörösmarty kör helyiségének megnyitó ünnepélye tánccal egybekötve.

Jan. 30-án a Fejérmegyei Széchenyi Szövetség programmos tánccal egybekötött Széchenyi-estélye a Szent István teremben.

Febr. 1-én a Polgári Dalkör hangversenyes táncmulatsága a Szent Isvtván teremben.

Febr. 20-án a Széchenyi Szövetség móri programmos Széchenyi-estélye tánccal egybekötve.

—

— **Hitvédelmi kurzus.** A belvárosi katholikus kör hitvédelmi kurzusának csütörtöki előadását dr. *Prohászka* Ottokár püspök ur tartja. Tárgya: az *evolució*. Az előadás a *Szent István teremben* lesz. A rendezőség tekintettel a több oldalról (hölgyek részéről is) nyilvánitott óhajra, *tisztelettel kéri az előadáson megjelenő hölgyeket, hogy kalapjaikat letenni* kegyeskedjenek.

— **Katonai hirek.** Bucholcz János honvéd hadnagyot Veszprémből Tregler Géza közöshadseregbeli kapitányt Pécsről városunkba helyezte át a hadügyminiszter.

— **Lemondás.** Kövesy István dr. bejelentette összes tisztségéről nevezetesen a mezőgazdasági, utadó felszólamlás, borellenőrző, nyugdij felügyelő, javadalmi, állandó biráló, jogügyi bizottsági valamint árvaszéki pótülnöki állásáról való lemondását.

— **A Szentháromság szobor.** Tegnap d. e. ülésezett a város kertészeti bizottsága, amelyen elhatározták, hogy a Szentháromság szobornál bizonyos kertészeti átalakitást fognak végezni.

— **Előadások.** A *Szabad Liceumban* a mult vasárnapon *Warhanek* Ferenc ügyvédjelölt a Széchenyi Szövetség szakosztályi elnöke tartott kiválóan érdekes előadást az otthon hiján levő, az utcára dobott gyermekek megmentéséről. Külföldi példákra hivatkozva felvetette azt az eszmét, hogy gyermekmenhely létesitésére inditsunk mozgalmat. Szomoru társadalmi viszonyaink között ez a kérdés van annyira fontos, mint a nagyobbára csak fényüzési célokat szolgáló kulturpalota létesitése.

A *Népakadémiában* Lakatos Frigyes dr. tanulmányi felügyelő tartott nagy érdeklődéssel hallgatott előadást.

— **Adomány.** Szuborics Jenő apátkanonok ur a palotavárosi kath. kör céljainak előmozditására 100 koronát adományozott, amely nemes lelkü adományért ezuttal is hálás köszönetet mondanak a nevezett körnek tagjai.

— **A messzinalakért.** A délolaszországi katasztrófa, amely összetartozandóság érzetében az emberiség részvétét és áldozatkészségét világszerte meginditja, városunk társadalmában is felkeltette a könyörületet a szerencsétlenül jártak iránt. Saára Gyula dr, polgármester vasárnap d. u. 3 órára értekezletre hivta egybe a város vezető társadalmát, hogy a segélyezés módjait megállapitsák. Az értekezleten körülbelül 50-en voltak jelen. Több propozició volt, de mindegyik megegyezett abban, hogy nagyobb ünnepség keretében kell felhivni közadakozásra a város figyelmét. Kerekes Lajos dr. főjegyző véleménye szerint a célt legalkalmasabban szolgálná egy impozáns hangverseny és a szinházban tartandó jótékonycélu előadás. A másik propozició az volt, hogy a szinházban nagy diszelőadás tartassék, amelynek jövedelmét a hajléktalanul maradottak javára fordittassék. Azonkivül minden hivatalos helyiségben gyűjtőperselyek állittatnának fel és felkérnének valamennyi társaskört s egyesületet, hogy a jótékonycél előmozditásához ünnepély rendezéssel járuljon. A jelenlevő Prohászka Ottokár dr. megyéspüspök és többek hozzászólása után ez utóbbi tervet fogadta el az értekezlet. A terv kivitelére egy több tagból álló előkészitő bizottság alakult.

— **Missio.** Sárában Jámbor László és Varga István budapesti jézustársasági atyák nyolc napos missiót tartanak. A missió 20-án kezdődik.

— **Közgyülés a vármegyén.** A vármegye törvényhatósága febr. hó 1-én rendes közgyülést tart. Tárgysorozattal ezidő szerint még nem szolgálhatunk.

— **A város gazdálkodása.** Az uj korszak agilis munkálkocosa a város gazdálkodását is jótékonyan érinti. Saára Gyula dr. polgármester a város gazdálkodásában, a városi birtokok kezelésében is uj rendet akar tetemteni. Evégből vasárnap d. u. értekezletre hivta a városi bizottsági testületnek gazdálkodó tagjait. A polgármester előterjesztése után megállapodtak abban, hogy a város vagyoni helyzetének javulására, a gazdaság helyes kezelésére és pontos ellenőrzésére szabályrendeletet alkotnak. Az értekezlet nagyobb bizottságot küldött ki a maga kebeléből, amelynek feladata lesz, hogy a szabályrendeletet mielőbb elkészitse s beneujtsa további tárgyalásra a városi tanácshoz.

— **Köszönetnyilvánitás.** Fogadják mindazon jó ismerősök kik legszeretettebb édes anyánk elhunyta alkalmából részvétüket nyilvánitani, a koporsóra koszorukat helyezni s a temetés tartamára fogataikat rendelkezésünkre bocsájtani szivesek voltak, soha meg nem szünő hálánkat és köszönetünket. Székesfehérvár, 1909. január 17. *Leéb növérek.*

— **Felhivás!** Egy karmelita atya vezetése alatt folyó hó 28, 29, 30-án a legényegyesület helyiségében lelki gyakorlatok tartatnak, melyre a résztvenni — 15 éven felüli férfiak — óhájtók ezennel meghivatnak. Naponként két szent beszéd lesz d. e. 9 órakor és este 9 órakor. Naponként közös szt. mise fél 9 órakor a barátok templomában. A részvevéshez szükséges jegyek: a Szt. Imre-konviktus, Szövetkezet és Uj Lap szerkesztőségében kaphatók.

— **Községi képviselők választása Lovasberényben.** Az 1908 évi november hónapban történt képviselőválasztás alaki okok miatt megsemmisittetvén, f. hó 12-én Urházy Lajos ref. lelkész elnöklete alatt uj választás rendeltetett el. Megválasztattak: Pázmándi Mihály, Hartal Mihály,

00000036

Mong János, Csidgi Mihály, Hartal János, Fülöp György, Schneider Ferenc, Elbert Ferenc, Pataki István. Póltagok: Schieder János, Mong József, Bori Sándor és Schneider János.

Lapunk mult számában a Széchényi estélyre szóló belépő jegyek árának személyjegyet 7 korona jelesztük, a rendes ár 3 kor. helyett. Jegyek az estélyre már kaphatók a Kath. Kör és Vörösmarty Kör szolgáinál. Személyjegy 3 kor. Családjegy 7 kor. Kis páholy 20 kor. Nagy páholy 30 kor. Itt említjük meg, hogy a fővédnökséget sürgönyileg Apponyi Albert gróf, Günther Antal, Darányi Ignác, Kossuth Ferenc, Városy Gyula és Zichy Aladár gróf elfogadták.

— **Köszönetnyilvánitás.** Fogadják mindazok, kik felejthetetlen jó férjemnek elhunyta alkalmával részvétüket megjelenésükkel, koszoruk küldésével, vagy fogataik rendelkezésre bocsájtásával kifejezni szivesek voltak, ez uton is hálás köszönetemet. A gyászoló család nevében: Özv. *Latzkovits Miklósné.*

— **Öngyilkosság.** Vida Géza kárpitos, aki már régebbi idegbaja orvoslására a Szent György-kórház megfigyelő osztályán is volt. tegnap délután öngyilkossági szándékkal akart véget vetni hányatott életének. Családjától elkülönülve borotvájával elvágta nyakát aztán felvagdalta minkét karjának ereit. A nagy fádalom hatása alatt valószinüleg megbánta tettét, mert segitségért kiáltozott. Családjának tagjai tüstént a helyszinére siettek ahol vérében fetrengve látták őt. A mentők beszállitották a Szent György-kórházba, ahol Mészöly József dr. főorvos és Parányi Ferenc alorvos gyógykezelése alatt élete mint halljuk biztositva van. Vida Géza hallomás szerint a borivásnak áldozata, idegbetegségét amelyet öngyilkossága okául hoznak fel, mértéktelen ivásnak köszönheti.

— **A halálozás a börtönben.** Gazdag József 40 éves züllött cipészsegéd annyira leitta magát, hogy a mentők a városházra vitték. A kapitányság a fogházba csukta, azonban mielőtt kitöltheette volna a reá szabott büntetést, meghalt. Halálát szivszélhüdés okozta.

A lélegzés

sokkal könnyebb már az első néhány adag SCOTT-féle Emulsio után is és ez a megkönnyebbülés napról napra növekedik.

Ezren és ezren tapasztalták ezt az utololsó 30 éven keresztül. Ép ily szembeötlő a javulás az általános egészséget illetőleg.

Étvágy és álom

visszatér, s az emésztés javul. Próbálja meg és meggyőződik róla.

Egy eredeti üveg ára 2 k. 50 fillér.

Kapható minden gyógyszertárban.

Az Emulsio vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halászt — kérjük figyelembe venni.

— **Bujdosó csomag.** Vida Józsefné cecei lakos egy csomagot várt Pestről a szent karácsony ünnepére. A csomag nem érkezett meg s Vidáné gyanusitani kezdte a postát, majd pedig mikor itt hiába kereskedett, a rendőrségen jelentette be a dolgot. Ezek kikutatták, hogy a csomag már régóta megérkezett, azonban azt a szemfüles Vidáné vette pártfogásába.

— **Szinházi műsor.** Ma, kedden: Pillangó kisasszony; Szenes leány, szenes legény. Pálmay Ilka fellépte. Szerdán: Falurossza. Csütörtökön: Nebántsvirág. Pálmay Ilka felléptével. Pénteken: Pillangó kisasszony; Szenes leány, szenes legény. Pálmay Ilka fellépte. Szombaton: Fusitos kisasszony. — Pálmay Ilka fellépte alkalmával a páholyokat 50, a földszinti ülőhelyeket 20 százalék árral emelték.

— **Utónálló.** Bene Györgyné asszony, valahonnan Tótországból rándult le a Mór községhez tartozó Tőrös pusztára, hogy vejét és lányá. meglátogassa, akik ott bescületes cselédemberek, A móri állomásról volt már uton a puszta felét amidőn az uton váratlanul megtámadta egy furcsa kinézésü alak s pisztoly szegezett rá, megparancsolta neki, hogy adja elő pénzét. Mikor pedig az asszony nem mutatott erre hajlandóságot, a vad idegen leteperte és fojtogatni kezdte. Az asszony jajveszékelése közben egy ismeretlen alak közeledett a viaskodás helyére. Az asszony közeledni látván az ismeretlen embert, találékonyan azzal fenyegette meg támadóját, hogy ott jön a fia, aki ki fogja menteni a bestia karmai közül. A jó gondolat bevált, az utonálló elmenekült. Az asszony pedig tovább folytatta utját a megmentett 200 koronával. A csendőrség kinyomozta az utonállót, aki nem volt más, mint Végh Sándor nagyvelegi lakos.

— **A mi legényeink.** Messze földön hiresek a mi legényeink a „fehérvári bicska" révén. Hirnevöket nem kevésbbé növeli a tégnapi véres verekedés is, amely nagy riadalmat okozott a Palotai-utcán. Az eset hősei Szubin Antal és Nándor borbélysegédek, Lőke Ferenc kőmives, Fröschl István szabósegéd, Kövér Ferenc asztalossegéd, Ferenczi Gábor csizmadiasegédek, voltak, akik Kertész János bádogosmestert közakarattal elverték azután pedig Ferenczi és Szubin Antal sulyosan meg is szurkálták. Sebeit Keczán Liviusz dr. kötözte be, azután kórházba szállitották, ahol most élet-halál között lebeg. A duhaj legények állitólag borosak voltak a rendőrségen nem akartak semmire sem emlékezni. A nyomozás folyik, Kertész haldoklik.

Két affér.

— **Egy különös ember.** Városszerte izgatottan tárgyalnak napok óta egy epizódot, amely a Kereskedelmi Csarnokban zajlott le s amely alkalmas volna arra, hogy a Fehérvárott békességben élő emberek vallási nyugalmát a legádázabb gyülölködés váltsa fel. Aki a tüzet meggyujtotta, nem közénk való, az elvei szintén nem közénk valók, az elvi összetartozandóságot megtagadta vele jóformán mindenki, különösen a vezetőség s mi is csak mint jelenséget akarjuk gombostűre tüzni és spirituszba rakni.

A Kereskedelmi Csarnok, amint tudvalevő, egy héttel ezelőtt uj tisztikart választott s a választás örömére szombaton este nagy bankettet rendezett, amelyen körülbelül nyolcvanan vettek részt, köztük néhány keresztény ember is: Pápay Nándor, Kovács Á. Sándor, Flits Miklós, Havas főhadnagy, Sik István. Grünfeld Jakab felköszöntötte a tisztikart, majd pedig a hivatalos tósztra került a sor, amelyet *Elek* Gyulára, a Közgazdasági Bank és Takarékpénztár vezérigazgatójára biztak. Elek Gyulát igen eszes és ügyes embernek tartják, akinek talán valamelyik budapesti bank vezetésében is igen jó hasznát vennék, de az egyenisége — hogyan is mondják —: *tüskés,* aki akkor is őszinte, amikor se nem illik, se nem okos dolog az őszinteség; akit a népszerűség valamelyik budapesti korona banknál már annyira üldözött, hogy örömmel ragadta meg az alkalmat, amely gazdag tehetségeit a főváros után szérény Fehérvárunknál kamatoztatja. Elek ur két kézzel ragadta meg a kitüntető bizalmat és olyat akart mondani, ami neki bizonyára meggyőződése, sőt meggyőződése a Vázsonyi-féle koronázatlan királyoknak is, akik a „szétszórtan is *diadálmas* fajt", a mélyen tisztelt zsidóságot is egy *„uj"* Magyarország megalkotására ösztökélik. Elek ur körülnézett és azt gondolta, hogy: *sokan vagyunk, nagyon sokan* s miután beszélt a Kereskedelmi Csarnok hivatásáról, amely a kereskedőket összetartja, amely üres óráikban az önképzésre is teret nyujt, megrótta azt az irányzatot, amely a Kereskedelmi Csarnokot *eszköznek* tekinti, amelyet lehet mirnix dirnix kihasználni. Akik a helyzetet ismerik, azonnal átlátnak a szitán, hogy ez tulajdonképen egyik kortes minőségében is kiváló polgártársunknak szánt oldaldöfés kivánt lenni, aki néhány hét előtt a zsidók ügyes csoportosításával a vizivárosi bizottsági tagválasztásnál fényes győzelmet aratott. Akik megértették, rögtön meg is ütköztek azon, hogy mit dobál Elek Gyula ilyesmit a zsidók szemére a nagy nyilvánosság előtt, amikor az a választás a zsidók egyhangu helyeslésével történt. Elek ur azonban nem szokott megijedni a maga árnyékától, azért folytatta a beszédet. Körülnézve konstatálta, hogy a zsidók a Kereskedelmi Csarnok közönségének 90 százalékát teszik. Ha pedig annyian vannak, miért ne lehetne a Kereskedelmi Csarnok *zsidó csarnok, vagy zsidó kaszinó!* És hogyha zsidó csarnok volna, miért ne lehetne fészke azoknak az akcióknak a melyeket az antiszemiták ellen vivnak?! *A merkantilizmus és a zsidóság egy. A ki a merkantilizmus ellen küzd, az a zsidóság ellen küzd. És miért ne indulhatna ki a Kereskedelmi Csarnokból az aggressziv támadás a nem zsidók ellen!!!* Mikor Elek szavai idáig elértek, akkor már az egész társaság parázson ült. A keresztények a képzelhető legkellemetlenebbül érezték magukat, a zsidók nagyrésze pedig: *Eláll! le vele!* kiáltásokkal fojtotta bele a vékony hangu handabandázó emberkébe a szuszt. A szót rögtön *Pető* Miksa a Csarnok elnöke vette át, a kinek személyét, okos, értelmes higgadtságát városszerte mindenki becsüli. A leghatározottabban tiltakozott az ellen, hogy a Kereskedelmi Csarnok vallási háboruskodások szinhelye, vagy kiinduló pontja lehessen. Itt kereskedelmi érdekek és kereskedő emberek találkoznak, de vallási harcoknak, a mint eddig, ugy ezután sem engedik át helyiségüket. *Schlesinger* Sándor az uj alelnök, a kit szintén a legkellemetlenebbül érintett az ő „jóakarójának" kiruccanása, szintén erélyesen békitette a hangulatot. A legmagyarosabban azonban *Grünfeld* Jakab mondotta meg a maga nyers őszinteségével a véleményét. Mint a zsidó hitközség elnöke a leghatározottabban visszautasitotta az Elek által kidobott háborusdi jelszavait. Ő évtizedek óta vallja magát fehérvárinak s mondhatja, hogy antiszemitizmust nem tapasztalt soha. *Itt mindenkit megbecsülnek annyira, a mennyire megérdemli. A kinek azonban ez az állapot nem tetszik,* **az hurcolkodjék innen és senki se fogja visszahivni.** Ezek az alapos szavak megtették a maguk hatását. A jelenlevők nagy része teljességgel osztozott a hangulatban, aztán pedig a béke olajágát hordozta körül. A hangulat azonban kiszenvedett s mig Elek ott volt, nem is volt senkinek kedve a nevetéshez. Később összeverődtek s jókedvük is volt, sőt voltak olyanok is, a kik az Elite-kávéházban nagyokat koccintottak Elek úr jóvoltáért.

SCHMÖLTZ LASZLÓ

CIM-, CIMER-, SZOBAFESTŐ- és MÁZOLÓ

SZÉKESFEHÉRVÁR, VÁSÁRTÉR 17. SZÁM.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát a legnagyobb igényeknek megfelelőleg, szolid árak mellett.

Ugyanott egy jó házból való fiu tanulónak felvétetik.

(Az affernak — a mint halljuk — nincs még vége. A keresztény kereskedők részéről legalább nincs.)

— **Egy másik affér.** Az előbbivel nincs semmiféle okozati összefüggésben — és mégis mintha láthatatlan szálak fűznék egyiket a másikhoz. Ott egy bortól józan, intelligens ember tárta elő, vagy is inkább akarta előtárni programmját a keresztények ellen a kik őt igazán nem bántották. Itt egy részeg csapat: *Üsd a zsidót!* jelszóval esik neki egy ártatlan, senkinek nem vétő fiatal embernek. Ott a kereszténygyülölet, itt a zsidógyülölet. Azt lehűtik a józanok, ezek kitombolják magukat, ütnek, vágnak — mint a megbomlott óra — és se az, se ezek nem gondolnak arra, hogy a társadalom nem ezt várja tőlük; hogy se a gyujtogatás, se a vérengzés nem való tisztességes polgárok életébe.

Négy katonatiszt, név szerint *Vay* Artur gróf a 10 huszárezred pótkeretéhez beosztott főhadnagy, Taby Kálmán, Lubig Pál, Schmidt Sándor 17 gyalogezredbeli hadnagyok szombatról vasárnapra való éjjel kitettek a hazáért, pocsékká mulatták magukat s mikor a virtus már a könyökükön is kiágaskodott, elhatározták, hogy nagy zsidóverést rendeznek. A Magyar Király kávéházból éjjel 2 óra táján elhalláróztak az Elite kávéházba, mivel azonban ott a terrenumot alkalmatlannak találták a maguk számára, Taby Kálmán a kassza tündérével egy csomó paprikát öntetett a markába s aztán átvonultak a szomszédos Korzó-kávéházba.

— Vérben fürdünk még ma — kiabálták. Zsidó vérben!

Az ajtóval szemben levő kassza tündére előtt egy fiatal ember állott. Ártatlan, senkinek nem vétő fiatal ember, Weisz Hugó a Rechnitzer cég alkalmazottja a ki egy hónapban legfeljebb egyszer reszkirosza meg azt, hogy kimaradjon, mert 100 forint fizetéséből az özvegy édesanyját és testvéreit tartja el. Nyugodtan beszélget az asztal előtt, mikor Taby hozzá lép és az orra elé tartja a paprikás markát.

— Riech an! du jud!

— Szagold meg! zsidó!

Weisz csodálkozva néz a különös kedvü tiszturra, az azonban káromkodva, röhögve a szemébe vágja a paprikát s hogy a hatás még biztosabb legyen, be is dörgölte vele az arcát.

A szegény ember nem valami jókivánságokkal vezetteti magát a mosdóhoz s valahogyan rendbe jön, közben természetesen nem fukarkodott a kifakadásokkal; a tisztek utána mennek, Weisz egy dákót fog a kezébe, azok körülveszik, kirántják a kardjukat, kiütik a dákót a kezéből, majd odaugrik Taby és a szerencsétlen embernek a homlokába vágott a kardja élével. Weiszt rögtön elboritotta a vér. Gárdos, a kávéház tulajdonosa, az egyetlen ember, akinek a vendégseregből volt bátorsága Weisznek segitségére menni, szintén több erős ütést kapott, szerencsére sebet nem ejtettek rajta. A vendégek nagy része vitézül a kávéház sarkába menekült és onnan nézték az affér lejátszódását és két-három beleavatkozását. Parányi Ferenc dr. Szent-György kórházi otvos, a ki szintén a kávéházban volt, hamarosan első segélyben részesitette Weiszet, a mély, csontig járó, 7 cm hosszu sebet bekötözte. A tisztek pedig, mint a kik jól végezték dolgukat, asztalhoz ültek és italt parancsoltak. Közben a helyzethez mért vitézséggel dicsérték derék munkájukat és fenyegetőztek tovább.

A vendégek, ki eloszlott, ki elosont, — siettek értesiteni a rendőrséget, ahonnan Hübner Imre biztos, majd a mentők érkeztek meg s Weiszot a Szent György kórházba szállitották. Majd megérkezett Istvánffy Miklós százados és a tiszteket távozásra szólitotta fel, de azok nem mentek.

A vizsgálat azonnal megindult. Maga a tisztikar a legerélyesebben tiltakozik ellene, hogy ilyesmi a mi békés társadalmunkban egyátalán megtörténhetett. Mi is sietünk az egész esetet elszigetelni s legkevésbbé se akarunk semmiféle irányban általánositani. Annyit azonban elvárunk, — s az egész polgárság véleményét tolmácsoljuk, — hogy a tettesek nyerjék el méltó büntetésüket, és pedig ne holmi áthelyezéssel büntessék őket hanem olyannal, ami méltán megilleti az ilyen, emberi mivoltukból kivetkőzött utonállókat. A katonatiszti kard a haza védelmére függ a tiszt oldalán. Aki ezt nem tudja megbecsülni, az nem érdemli meg, hogy diszitsék vele. Harminc esztendő óta — hála Istennek! — nem kellett karddal védelmezni a hazát, tehát a békés polgárok keserves adófilléreiből eltartott parádés katonaság ismerje meg kötelességét az iránt a civil nép iránt, amely zúgolódás nélkül fizeti azt a hadi sarcot, amelyért véres verejtékkel kell dolgoznia.

Persze a tiszt urak azzal védekeznek, hogy négyen védték magukat a dákó ellen. Menjenek Hercegovinába, meg Boszniába, menjenek Bánjalukába és ott mutassák meg az ilyen nagy urak, hogy mivel tartoznak a hazának.

Vajjon kinek az élete értékesebb: Weiszé-e, aki a gondjaira maradt édesanyját és nővéreit keserves keresményéből eltartja, vagy Vay grófé és Tabyé, akik az apáiktól rájuk maradt vagyonnak ilyen módon hágnak a nyakára?

Ha egy részeg parasztlegényt lecsuknak egy-két esztendőre, ha a szeretőjéért megbicskázza a vetélytársát, vajjon érdemel-e kevesebbet Vay gróf főhadnagy ur, meg Táby Kálmán hadnagy ur, a kik ugyan nem több józansággal, de mindenesetre több hazulról hozott jólneveltséggel hoztak szégyent arra a tiszti kardra, a melyet az ország a haza védelmére csatolt az oldalukra, nem pedig kaszirfrajlákkal diskuráló rőfös legények lekaszabolására.

Az eset az egész városban megbeszélés tárgyát képezvén, sok érdekes részlet kerül napvilágra. A tiszturak már a Magyar Királyban Browning-pisztolyokkal lövöldöztek. Több uri ember kártyázott, odaálltak melléjük, rájuk irányozták a forgópisztolyokat.

— Ezek zsidók, lelődözzük őket.

Mivel azonban az uriembereknek egy csepp kedvük sem volt az izgága legénykéket észrevenni s még a szemüket se hunyoritották meg az okvetetlenkedésre, azok, ezt látva, eloldalogtak. Bementek az ebédlőbe, ott a cigányokat macerálták, a bőgőbe s a klarinetba akartak belődözni. Aztán a fődémet lődözték, a melybe kilenc lövést eresztettek.

A tisztikar a legnagyobb gyávaságnak bélyegzi volt kollegáinak eljárását. Táby először tehetetlenné tette azt, a kit meg akart bántani s csak akkor támadtak rá karddal. A vendégek közül Ehrenthal Simon elővette a forgó pisztolyát és kölcsönösen szidalmazták egymást, de mikor a tisztek látták, hogy Ehrenthallal nem lehet kukoricázni, szépen elhallgattak, zsebrevágták a sértéseket. Hanem a szegény Weisz Hugót megvagdalták.

Városszerte az a vélemény, hogy a tiszteket, vagy legalább is Vay grófot és Tábyt lefokozzák és átadják a polgári biróság igazságszolgáltatásának. Helyes! Ezt érdemlik!

SZINHÁZ.

Szombat, jan. 16.

A jókedvü paraszt. Berlinben állitólag 300 előadást ért a „Der lustige Bauer". Ez a reklám nagy várakozást keltett bennünk. Mikor azonban végignéztük, azt mondottuk, hogy a magyar mégse német. A németnek jó a sör is, minket a bor buzdit föl; az lirai költeményeket ir a gombóchoz, nekünk a füstölt kolbász is jó; az ő tánca a walzer, nálunk a csárdás járja. A mi gyomrunknak nem megfelelő ez a limonádé. Népszinmű féle volna, de se verekedés, se paraszt furfang, se szerelem, csak Gemütlichkeit s egyéb semmi. Két felvonást végignéztünk s nem tudtunk meg egyebet, csak azt, hogy a jókedvü parasztnak van egy fia, akit urrá, doktorrá tanittat. Ez a magyarnak kevés. Bátori természetesen jó volt a cimszerepben. Szalkai szintén elég jó groteszk alakot formált a paraszt keresztapjából, de ugy látszott, hogy nem sok kedvük volt az egészhez, mert hát a szerző nem irta meg ugy, hogy csinálhattak volna valamit a szerepükből. Kormos nagyon kedves volt, mint sváb leány, Sinkóval és társaival együtt erősen erőlködött a svábos dialektussal, de hát ki tehet róla ha nem sokat ért el vele. Hiába! nem lehet valaki tündérkirályné, csókkirályné, meg sikerült sváb dirndl is. Ez már sok volna a jóból. Szerencsére a harmadik felvonásig nem aludtunk el egészen, tehát pótoltunk valamit a darab javára. Itt kitünik, hogy a paraszt fia szégyenli az apját a felesége előtt. Az uri származásu feleség azonban lefőzi az urát s olyan kedvesen fogadja az apóst, amennyire csak telik tőle. Ez, meg a körülötte támadott bonyodalmak némileg kibékitik a jóakaratunkat s nem kivánjuk az egész darabot pereputtyostól a hetedik Nirvánába. A publikum nem tulságosan érdeklődött a németbe ojtott magyarral, a páholyok fele üres volt, a lelkesedés még a páholyoknál is üresebb. Szóval a jókedvü paraszt megbukott.

Vasárnap, jan. 17. d. u.

Biboros. Mint minden vasárnap délután, ugy ez alkalommal is nagyszámu közönség gyült össze „nevetni," ami a jelenvoltak „komoly muzsa" iránt érdeklődő részét eléggé boszanthatta, mert a kiválóan előadott mesteri darab legszebb jeleneteit pocsékká kacagta a tisztelt „felső ház."

Vasárnap, este.

A jókedvü paraszt. Nem egészen telt ház gyönyörködött ebben a német paraszt-operettben.

Hétfő, jan. 18.

Sámson. Az idei szinházi műsornak határozottan egyik legkivább darabja. Művészi kivitelre, erkölcsi felfogásra egyaránt. Megértése esztetikailag művelt itélőképességet, tiszttultabb erkölcsi felfogást, általában komoly közönséget kiván, és nem olyant, mint a milyen részben a tegnapi is volt. Oktalan hahota, lárma, majd piszszegés, a rakoncátlan elemek leintése zavarta meg a legszebb jelenetek élvezését. Mi a komoly közönség iránt való figyelemből appellálva, a rendőrség jóakarába — vagy kire is tartozik itt a rend? — ajánljuk, hogy a szinházban is helyt álljon kötelességének teljesitésében. Az előadásról az a véleményünk, hogy lazább, higgadtabb volt, mint az első alkalommal. Ennek jelét néha még Kovácson is észrevettük, akinek alakitása különben ma is elsőrendü volt. Déri Béla temperamentumának megfelelő szerephez jutván, olyat adott, amit tőle várni szoktunk. Verő Janka kitünően visszaadta a rákényszeritett házasság erkölcsi kötelmeiben vergődő női lélek tükrét. Sinkó Gizella szintugy helyt állt kisebb szerepében. A többi szerepek s hozzá a játék is jelentéktelenebbek.

Anyakönyvi statisztika.

1909. január hó 9-től 1909. január hó 16-ig.

Születés. Született: 8 törvényes fiu, 9 leány, 0 törvénytelen fiu, 0 leány, halvaszületett törvényes fiu 0, leány 1, törvénytelen fiu 0, leány 0. Összesen 18.

Halálozás. Elhalt: 7 éven aluli 1 törvényes fiu, 2 leány, 7 éven felüli 9 férfi, 5 nő. Összesen 18.

Eszerint a születés a halálozást 1-el mulja felül.

Elhaltak: Simon Rozália r. k. 12 éves, Szárazrét. — Özv. Nagy Józsefné, Dalmati Julia, ref. 84 éves, Seregélyesi-ut 1. — Láng József r. k. 54 éves, Erzsébetliget-sor. — Farkas Pál r. k. birtokos, Temetősor 20. — Özv. Csor Palkovits Józsefné, Arany Erzsébet, r. k. 66 éves, Seregélyesi-ut 1. — Kovács Gyula r. k. városi gondozott, 32 éves, Seregélyesi-ut 1. — Heller Sámuelné, Fischer Rozália, izr. 66 éves, Öregutca 12. — Kovács István r. k. háziszolga, 15 éves, Seregélyesi-ut 1. — Hirschenstein Gábor izr. 1 hónapos, Deák Ferenc utca 29. — Hollósy Antal Ferenc r. k. fodrász- és borbélymester, 34 éves, Kossuth-utca 11. — Kőszegi Erzsébet és Katalin r. k. 2—2 hónapos, Vendel-utca 11. — Martin Izrael izr. magánzó, 74 éves, Tobak-utca 29. — Rupa András r. k. napszámos, 50 éves, Seregélyesi-ut 1. — Latzkovits Miklós r. k. nyug. városi hivatalnok, 65 éves, Palotai-utca 47. — Özv. Csizmadia Istvánné, Szily Erzsébet, ref. 53 éves, Széchenyi-utca 102. — Verrasztó József béres, 53 éves, r. k. Seregélyesi-ut 1.

Kihirdetések.

Truckensitz András, dv. kocsitoló és Szegfű Borbála, Székesfehérvár. — Hammer József, máv. mozdonyvezető, Szombathely és Szabó Bakos Mária, Székesfehérvár. — König József Lajos, késesmester és Elbert Alojzia, Székesfehérvár. — Ertl István, földm. és Horváth Julianna, Székesfehérvár. — Szigli Ferenc földm. és Málits Rozália, Székesfehérvár. — Kubriczky János, cipószségéd és Nyikos Julianna, Székesfehérvár. — Tummelshauzer József, kőmivessegéd és Jungwirth Sarolta, Székesfehérvár. — Gál Ferenc, birtokos és Tőke Mária, Székesfehérvár. — Tőke István, birtokos és Bóday Katalin, Székesfehérvár. — Tőke István, birtokos és Tóth Mária. — Hossztó Ferenc népzenész, Ercsi és Kaszkó Veroxa, Székesfehérvár.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott.

00000038